

HEIKKILÄN OMA

Runoelma

Viidessä laulussa,

Johan Ludvig Runebergillä.

K. Kiljander'in

suomentama.

Kuopio, Paino-yhtiön kirjapainossa, 1876.

Fjalar Kuningas,

R u n o e l m a

Viidessä laulussa,

J. L. Runeberg'iltä.

K. Kiljander'in
suomentama.

Kuopiossa,
Suomentajan kustannuksella, 1876.

Tjalar Kuningas

Runo 1

J. E. Runo 1

Hinta: 1 markka.

Ensimmäinen laulu.

Hän, siveyden synnyttäjä,
On päivän näkevä, jona häpiään
Sukunsa hukkuu, ainoo poikans'
Siskoansa vaimonaan halailee.

Jaloisena istuimellaan
Hän istui Fjalar, Gauthiodin kuningas,
Riemuissa voittoin kirkastettu
Silmänsä kiilti vielä kuin nuorena.

Nyt joutunut joulu jo oil,
Kesktalven juotiin kestiä linnassa,
Satojen soittoin leimutessa
Sankari-joukko salissa riemuitsi.

Alf, Wersete, Kare ja Rafn,
Sodissa kokeneet, jalo Ingul myös,
Agnar ja raivo-murhaaja Hadding,
Vaikkapa nuoret, kuulut jo runoissa.

Styr arpinen, Sote, jonk' oil
Täynnänsä kilpi nuolien reikiä,
Seurassa joivat nyt. Ken kertoo
Sankarein kaikkein nimet ja urotyöt.

Sä kai olet muistettava
Sjolf vanha, surmaaja sotalaumojen,
Ainoa muinais-sankareista
Säästetty iloks Fjalarin vanhuuden.

Sä ain' olit kumppalinsa
Kun nuoruus kiehui molempain suonissa;
Surman kauhusta huolimatta
Yhdessä soditte ikämiehinä.

Kas, kuningas nouseepi nyt
Ja ottaa maljan vaahtoovan käteensä.
Puhua ruhtinas nyt tahtoo,
Valansa tehdä hetkenä lupauksen.

Hän lausuupi: „Sankarit te,
Nyt kuulkaa tammen ijäisen lehtiä,
Kasvaneet uudet vanhaan runkoon,
Monasti turmeltu sodan myrskyiltä.

Ken teistä jo perhoshia
Ajeli kukkaniityllä silloin kun
Morvenin rannalla Dunkomar
Vaipuen kuoloon purasi miekkaani?

Mull' yhdeksän alusta oil
Ja miestä uljasta sata kussakin.
Morvenin joukko toista kertaa
Suurempi aamulla mua kohtasi.

Kaks jäi meitä rannalle vaan,
Mä toinen, toinen Sjolf kuni päivä jo
Läntehen laski, kuu kun katsoi
Silmillä rauhan tekoja miekkojen.

Näin päättyi tää nuoruuden työ.
Me miehistyimme, partamme pensastui,
Maita me sortelimme, joita
Talvi ei sorra, kesä ei ennätä.

Kun nain olin harmoa jo,
Vaan armaani ma tein kuningattareks.
Pojan ja tytön sain ma hältä.
Kumpikin leikkii äitinsä haudalla.

Oon sotaan jo kyllästynyt.
Minulle veron tuo jalot ruhtinaat,
Runojat mua kiittää, kannel
Soida ei jaksa uusista voitoista.

Nyt levätä mieleni on.
Eloni päivä, myrskyinen, illastuu,
Liedommat tuulet käyvät; rauhan
Tuntekoon meret ja maat multa voitettut."

Niin hän. Sota-tottunut Sjolf
Hän kuunteli ja rintansa arpinen
Kohosi mieli-karvaudesta,
Silmänsä ripset pimiten rypistyi.

Hän saneli: "erhehtynen,
Vai Fjalarinko ääni soi levolle?
Väsykö kotka kiitämästä,
Lennosta kunnian avaruudessa?

Viel' ylpeilee Erinin maa
Ja uhkaa vaikka kahdesti voitettu.
Verittää merta Permiläiset,
Ootatko heitä omalla rannallas?

Meill' on lepo haudassa vaan;
Sen pääll' ei rauhaa oo, vähin heikolle.
Kovat on elon retket, voi kun,
Kuningas, voimas sortui niin aikäseen."

Kun Fjalari kuulleeeksi sai
Nuo vanhan puheet, hymyili hän ja pois
Maljan hän antoi, pilarilta
Aseita täynnä, jousensa kaappasi.

Nyt suhisi jänsi ja kas
Kun lensi salama salin läpitse.
Kilahti kilpi seinämällä,
Nuoli sen takaa vapisi hirressä.

Ei sankarein mielestä oo
Senlaista nähnyt Pohjola laukausta.
Kuningas otti maljan taasen,
Korkea kuului äänensä uudelleen:

"Maan rauhaa ma harrastan nyt.
Mun valan kuulkaa, Gauthiodin sankarit.
Väljemmät majat, kauniit lehdot,
Viljaiset pellot olkaat nyt saaliini!

Nyt maassani itävä on
Mit' ihmisluontoon sulint' on kylvetty,
Heikkoa suojellaan ja voiman
Miekaton riemu vaan ompi sääliä.

Oon tahtooni luottanut ain',
Ja samaan tahtoon luotan mä vielä nyt;
Sodassa johti kuolon menot,
Rauhassa on se johtava elämän.

Jos vihamies ylpeilee,
Jos väkivalta lakia rikkoo maan,
Sääntöä rauhan jos ken sortaa
Uppokoon unhoon Fjalari valaneen!”

Hän vaikeni. Värähtäen
Viel’ äänensä soi rinnassa sankarein.
Itse hän verkkaan maljan otti,
Puhkua yhtä vaan sitä pohjaan joi.

Nyt kuningas asettui taas,
Ovelta silloin lähestyi outo mies;
Salaisin tullut kummastutti
Muodolla myrskyisellä hän kaikkia.

Hän kyyryssä ensinnä oil
Kuin outo vieras köyhä ja iäkäs,
Kohoen astuissansa seiso
Fjalarin eessä hän jättiläisenä.

Hän aukasi kaappunsa, kas!
Hänessä Dargar tietäjä ilmestyi,
Kauhulla nähty kun hän taisi
Tulevaisuuden seikkoja ennustaa.

Jo satasen vuosia hän
Oil nähty Pohjassa, vähin onneksi.
Ken hänen tyyntä ääntään kuuli
Aavisti kaukaa myrskyjä kauheita.

Noin lausui hän: „Kuningas, suur
Oil valas’, suuremman vasta kuulin ma,
Tuolla kun vuoren kukkulalla
Kuuntelin ääntä yöpilven reunalta.

Se kuului: ei Fjalari vaan
Nyt muista että valta on Jumalten,
Ylpeesti tahtoonsa hän luottaa,
Sillä hän mieli maailmaa järjestää.

Vaan ennenkuin hautahan hän
Jaloutenensa vajonnut on hän saa
Oppia kuinka taivaan voimat
Tekevät tyhjäksi tuumia ylpeitten.

Hän, siveyden synnyttäjä,
On päivän näkevä, jona häpiään
Sukunsa hukkuu, ainoo poikans'
Siskoansa vaimonaan halailee."

Ei salissa hiiskuakaan;
Niin näytti vaan kuin rakeiden käytyä
Tyyneys taasen levitäksensä
Kylmänä manterein lumi-peitteille.

Mut vaaleena kuningas vaan
Nyt istui, huulensa vähän liikutti;
Kova oil sota sydämmessä
Ennenkuin malttain mielensä lausui noin:

"Mun luokseni hakekaa nyt
Mun Hjalmarini, Gerdani vienoo myös;
Heidät mä tahdon nähdä, heistä
Valita toisen kuoleman saaliiksi.

Näät, tietäjä, millinen oon;
Vie tervehdykseni Jumaloillesi,
Tutki jos kaikesta he luopui
Ennenkuin kaikkivoipiksi tottuivat.

Nyt yötistä matkaasi mee.
Kun Fjalar kerran henkensä lopettaa,
Palaudu silloin, miekaltansa
Palkkasi saamaan mustasta valheestas."

"Et, kuningas, käskennä oo
Mua turhaan," Dargar lausui, "mä palaudun.
Luetut ovat elon hetket,
Meiltäkin päättyvät ne. Hyvästi jää!"

Pois tietäjä matkaeli.
Vaan neiti sisään kuninkaan lapset toi,
Lähestyi kuningasta, nosti
Molemmat hiljalleen isän polville.

Ei sankarit riemuelleet,
Ei ilo-maljaa maistettu, huoneess' oil
Hiljaus haudan, silmät luotiin
Vapisevaiset ääneti Fjalariin.

Nyt oil hänen valita. Hän
Katsahti pitkään Hjal mariin, kirkastui
Muotonsa, tyttarelleen hiljaa,
Silmänsä jäähyvästiä jätti vaan.

Mut tytär kun hymyellen
Isänsä poveen pelyotta heittäytyi,
Vapisi Fjalar taasen, lapsen
Pienoisen eessä Jumalten kiusaaja.

Pois Gerdasta Hjal mariin taas
Välähti silmänsä, lailla salaman
Toisesta toiseen lentelehti
Kunnes se taukoi käännetty ylhäälle.

Sjolf nousi ja kiiltävänä
Nyt kyynel juoksi kalveilta kasvoiltaan.
Etehen vanhan kumppalinsa
Astui hän, äänin vavisten virkkoi noin:

"Sä kuningas, Hjalmarin on
Sun miekkas käyttää kun olet haudassa,
Maatasi suojella ja vielä
Fjalari suuren muistia pitkittää.

Siis joudu nyt valitsemaan!
On jyrkkä vuori rannalla, alla sen
Ääneti oottaa kylmä aalto,
Tyttäres siinä sammuu kuin kipinä."

Niin lausuen isältä pois
Hymyileväisen uhrin hän otti. Nyt
Aukesi huoneen ovi, öinen
Pimeys peitti vanhuksen jälkiä.

Mut Fjalari liikkumaton
Nyt istui vielä; kätensä, jolla hän
Syleili tytärtänsä, lepäis
Kuuntunut hänen tyhjällä polvellaan.

Vaan tarkkavan silmänsä hän
Loi viimein tuimasti salin ympäri.
Sankarit, surmaa pilkkaavaiset,
Säikkyvät säteitä hänen silmänsä.

Nyt äänti hän. Äänensä oil
Kuin kaukaa kuultu ukkosen jyrinä.
"Fjalarin murheen todistajat,
Sota nyt alkaa, tajukaa puheeni:

"Voi miestä, jos siitä mi nyt
Hän nähnyt omi koskahan hiiskahtaa.
Häpiän saa hän niittää, häntä
Kostoni löytää maailman äärissäi.

Ei kenkähän mainita saa
Nimeä tyttären. Isän povessa
Elonsa lyhyt taru kätkeyy;
Mulle se olkoon vaan hänen muistonsa.

Kun perille joutunut oon,
Kun hauta-kummun levossa lepäilen,
Korvan' ei kuule ihmis-ääntä,
Ilmoittakaa kuin kallis oil voittoni."

Niin lausuen istuimeltaan
Hän nousi, poikansa otti kätehen,
Astui kuin ennen mahtavana
Seurasta ääntämättömain sankarein.

Ja vuodet ne vaihtelivat,
Ja maasta maahan kuningas Fjalarin
Levisi maine, tyttärensä
Kohdast' ei ääntä kuulunut milloinkaan.

Toinen laulu.

Shelman immelle kenpä kelpaa,
Laakson kukkanen, ken sua saa,
Ken saa tuoksuas tuntee
Virran rannoilla liehuvaa?

Shelman tornien kuvat kiiltää
Kronan aalloilla kirkkahasti,
Päivä idästä valaa
Maille Morvenin valonsa.

Sali Finjalin linnan loistaa,
Mutta tyylinä sisässä sen
Käyskelee kolme poikaa
Kuninkahan Morannalin.

Gall on jousineen julma katsoo,
Soiton Rurmar on surkastunut;
Vasta sodasta tullut
Vaiti on jalo Klesamor.

Salaa toisiaan silmäilevät,
Uhkaus silmihin syttynyt on,
Vihan kytevät tulet
Valmistaiksevat syttymään.

Miks' ei linnassa riemu loista,
Aamu kultanen miks levoton?
Miksi tyllestyy veli
Kun hän veljeensä katsahtaa?

Aikaan Finjalin, Ossianin,
Linnassa eipä eletty noin;
Kannel riemuja kaikkui
Laulu voittoja kiitteli.

Vankat olivat muinais-miehet,
Niinkuin valkea metsässä he
Poikki vihollis-parven
Lentivät sodan hetkenä.

Kukistettuaan muukalaisen
He kun Shelmassa näkyvät taas,
Lempeet olivat jälleen,
Kesäpäivääkin lempeemmät.

Miksi unhottaa suurten pojat
Isäin tapoja, kantaen vaan
Vihaa, joka jos paisuu,
Rauhaa Morvenin turmelee.

Impi linnassa loistaa, hänen
Tähden joustaan ei muistele Gall,
Rurmar hänestä lauloi,
Tapellut ompi Klesamor.

Shelman immelle kenpä kelpaa,
Laakson kukkanen, ken sua saa,
Ken saa tuoksuas tuntee
Virran rannoilla liehuvaa?

Viimein raukesi äänettömyys,
Vanhin veljistä jousikas Gall
Tuosta sanoiksi ottaa
Malttain mieltänsä lausun noin:

"Me Morannalin pojat oomme,
Saman emosen synnyttämät;
Pilvein periltä meihin
Jalot isämme katsovat.

Finjal ilmasta uhkain katsoo
Joskoon tohtinee vihamies nyt
Niille vuorille tulla,
Joilla nuorna hän tappeli.

Minne kuulusa Morven joutuu,
Kannel-kielien kultanen maa,
Jos sen ruhtinaat surmaa
Vihaan myrkyllä toisiaan?

Yks Oihonnan on armaaksensa
Saapa, sisaren aamuisen koin.
Maa on tyttöjä täynnä
Muiden valita ääretön.

Nouskaam, sovussa astukaamme
Vanhan luo, joka tornissa on.
Sokee isämme vihdoin
Ratkaskoon meidän riitaamme."

Vanhan kuninkaan luo he rientä.
"Isä, kauvan on linnassasi
Riita itänyt, vimma
Sydämmissämme kuohunut.

Veli veljeään vieroo, hiipii
Loittoa hänen jälkiänsä;
Nyt me sovimme, ettei
Murhe maatasi hukuttais.

Rakastamme Oihonnaa kaikki,
Hänen tähden on riitamme vaan;
Se on sammuva jos hän
Omaks annetaan yhdelle.

Rakkaat olemme kaikki sulle;
Kuinka päättänet, tyydymme me.
Sano kellenkä sallit
Tuota kaukolan neitoa?"

Vanha kuningas vaiti viipyi,
Poikain sanoja punnitsi vaan,
Kotvan arveltuansa
Noin hän viimeinki vastasi:

"Vapaan mereltä sain Oihonnan,
Siellä tottu hän vapauteen;
Lapsuutensa hän ompi
Luonan viettänyt vapaana.

Vesill' on hän kuin kare käynyt,
Rannan nurmella tuoksuna vaan;
Hän on säteeni ollut
Yössä sammuvan eloni.

Kare lentäköön vapahasti,
Tuoksu ilmassa lainehtikoon,
Säde valitkoon tiensä,
En Oihonnaa ma pakota.

Ehkä lempii hän, Gall, sun joustas,
Taikka Rurmar, sun lauluasi,
Ehkä tahtoo hän olla
Miekkas melskeissä, Klesamor.

Kosikaa, niin mä päätän; kukin
Jälkeen ikänsä vuoronsa saa.
Suosittu tai hylätty
Kukin luopukoon vihastaan."

Kronan luolassa viileässä
Istui ihana impinen nyt,
Silloin Gall jalo seisoi
Eessä immen ujostuvan.

"Seuraa mua, Oihonna, lempii
Metsämies sua, päivyen koi!
Ruhtinas jalo vuorten
Pyytää sinua matkoilleen.

Näitkö ilmojen äärettömäin
Aamu-näköjä kunnahilta,
Näitkö koittaren juoda
Mettä usmien maljoista?

Muistatko sinä metsän ääntä
Kun sen lehdikot varisevat,
Linnut laulaa ja joki
Louhiin välitse virtailee?

Tiedätkö kuinka sydän sykkää
Koska koirien haukkuessa
Pensas rahahtaa, hirvi
Eessä silmäsi seisahtaa?

Neiti, lemmitkö tummaa ehtoo
Tähtein valoa vapisevaa?
Käykääm Mallmorin mäiltä
Katsomaan kuinka syntyy yö.

Usein istuin ma kunnahalla
Päivä kiiltävää porttiaan kun
Sulki lännessä, rusko
Pilven reunalla hälveni.

Illan viileetä ilmaa join ma,
Varjoin kulkua laaksossa näin,
Laskin aatteeni lentoon
Öisen tyyneyden merelle.

Kaunis on elo vuoriloilla,
Herkkä hengitä metsässä on;
Rupée morsiameksen,
Niin saat riemuja runsaita."

Impi aaltojen lausui siihen:
"Gall, mua ilmasi houkuttelee,
Raitis vuorilla tuuli,
Laaksoin suoja on suloinen.

Mutta runojain ääni mulle
Sankar-muistoista sulommin soi;
Laulu Ossianilta
Ruskon sytyttää kasvoillen.

Usein kukkulain nurmi kastui
Hirven vereltä, paetessaan
Haavoitettuna multa.
Tarkk' on jouseni, Gall, kuin sun.

Mene, Morvenin kankahilla
Tahdon yksinän metkaella.
Metsän impi vaan lempi
Joustaan, nuoltaan ja koiriaan.”

Gall pois läksi pahoilla mielin.
Rurmar, runoja, lähestyi nyt,
Pitkään ääneti ollen
Hän Oihonnaa vaan silmäili.

Viimein virkkoi hän: ”neiti, kun ma
Sua katselen, sieluni mun
Katsantoosi se hukkuu
Niinkuin päivähän usman yö.

Ei oo nimeä mulla, jota
Vielä muistaisi tulevaisuus,
Kasvot kalveat, varhain
Kuuntuu huolista nuoruuden.

’Taisin kuitenkin kunton’ käyttää,
Maineen voitin ma töistäni myös.
Jos ma kannelta soitin
Morven ihmeillen kuunteli.

Uroin töihin oon kyllästynnä,
Maineen kirkkaus on synkistynyt,
Poikki kanteleen kielet,
Jotka kauniisti ennen soi.

Nyt mä rannalla Krona-virran,
Koskiin kuohuilta sorrettuna,
Yksin soittelen hiljaa
Yöllä huolia sydämmen.

Omakses mua ota, silloin
Riemuun lauluni kohenee taas,
Wielä siivillään kantaa
Nimee Rurmarin maailmaan.

Impi, suositko muiston ääntä?
Suo sen lausua iäti ain:
"Shelman ruhtinas lauloi
Noin Oihonnaa kun katseli."

"Rurmar", aaltojen neiti virkkoi,
"Vieno kukkanen rannalla on,
Ilta-tuulosen henki
Notkistaa sitä nukkuissaan.

Laula sydämmes huolet hälle,
Mietoin unien runoja sä,
Kunnes silmänsä kastuu
Ilta-kasteesta kyynelten.

On Oihonnalle laulu kaunis
Miekkain kanssa kun kantele soi,
Voiton virret kun vierii
Suusta laulajan myrskyinä.

Sankareita hän rakastaapi,
Heidän silmäinsä rohkeutta.
Mene, huokausten poika,
Ei hän voi sua lohduttaa."

Viha Rurmarin silmään syttyi,
Rusko kalveille kasvoillensa,
Pois hän muotonsa käänti,
Vaiti luolasta katosi.

Tuli ruhtinas, sodan uros,
Immen etehen töytäisi hän:
"Gallia, Rurmaria
Hylkäsit, tässä on Klesamor.

Ei hän kielin oo tottununna
Voittamaan. Veri-tantereella
Vait' oil kielensä, miekka
Kuolon kieltä vaan puheli.

Rohkeutta kai suosit, impi,
Sieluas sodat viehättävät:
Sotaan lähden mä, joudu!
Seuraa sulhoas, morsian!"

Nurmi-mättäältä nous Oihonna
Nuorukaisen noin lausuttua,
Häntä kätesi, katsoi
Hänen kysyvään silmäänsä.

Lausui: "minusta aina olit
Parhain veljistä, Klesamor sä,
Yksin Morvenin maassa
Miekkain kiiltoa rakastat.

Shelmasta kun sä maineen pyyntiin
Maille vieraille matkaelit,
Usein seurasi mielen'
Meren ylitse retkiäs.

Isäin mahtavain suuri henki,
Sotias mene sotimahan,
Viholliselle näytä
Vielä Finjalin kuntoa.

Ja kun runoja kaukaa tulee,
Kilpein salissa istuva oon
Vieressään kun hän laulaa,
Kuunnellen nimes kuulenko?

Jos on osasi aikasehen
Päästä pilvien tantereille,
Katso sieltä niin keksit
Kyynelöytynnä kasvoni.

Usein kankaalta yksin oon ma
Ilta-pilviä silmäilevä,
Olen muistava usein
Sinun kauniita kasvojas.

Ei oo lempeni morsiamen,
Se on sisaren, Klesamor, vaan.
Meitä kasvatti sama
Isä, Kuningas Morvenin."

Lausui ruhtinas: "aaltoin impi,
Ei Morannal sun isäsi oo,
Et oo siskoni! Missä
Lienet syntynyt, kaukainen!

Kaukaa täältä sinistä silmääs
Päivän valolle aukaisit sä,
Meren anti ei vaimon
Ompi tytär Morannalin.

Ehkä aaltonen kohotettu
Kevät tuulilta päivähän päin
Uppos taasen ja sinut
Vaahtoin valosta synnytti."

Impi otsalle nuorukaisen
Painoi huulensa hymyilevän.
"Veljen' oot sinä. Voinko
Olla veljeni morsian?"

Kaukaa tuleva sulhon' ompi.
Niin kuin pilvien hattara juur,
Niinkuin vuorilta myrsky
Arvaamatta hän ilmestyy."

Kolmas laulu.

En tuuloseks oo syntynyt, aalloks en,
Ehk'ei kuin muiden tunteeni liiku;
Oi, immen sydän, oudosti sykkivä,
Myös lumeni alla rinnassan on.

Ken Lora-laakson hirviä ajelee?
Ovista kaijun vapisevista
Kajahti sarven iltama-säveleet,
Ne hämärän peittoon nukkuvat nyt.

Kuss' aallot Kronan tummina kulkevat
Sivuitse vuoren sammaltunehen,
Siell' istui kaunis metsästäjätär nyt,
Oihonna tuo aaltoin neitinen juur.

Kanervikossa istuin hän silitti
Solakkaa, sievää, siistiä koiraa;
Se väsyneenä nuolelta nuoleksi
Jo jäähtyvän hirven hurmetta nyt.

Ei metsästänyt neitinen yksinään,
Vaan Gylndynen laulavan kanssa,
Se vaalee impi lähestyi verkalleen;
Oihonna hymyili ystävälleen.

Ja lausui: "tule, tytär Hidjallanin,
Jo vuoren vieras pakonsa päätti;
On ilta kaunis, tuulonen heiluttaa
Jo viileesti vaan mun hivuksian.

Nyt laula mulle kunnes idästä kuu
Valaiseleepi ketojen teitä,
Mun kylmyydestäni ja sen uhrista
Sä laulelit viimeen, iloille nyt."

Ja Gylnandyne vaalea lauleli,
Ja kyynel-silmää ylhäälle nosti,
Siell' ilman siintävän avaruudessa
Nyt kulkevaa pilvee katseli hän.

Hän lauloi: "miss' oot, riemu Kruallinin,
Sen vanhan, ootko pilvien päällä?
Käy pilven reunalle alas katsomaan,
Tääll' ilosi on, Oihonna tääll' on.

Oi Le, sä muinoin isäsi linnassa
Muhoilit Gylnandyneä vastaan;
Sä häntä seurasit tähän Morveniin,
Jäit vieraaksi kauniin kantelein maan.

Sä usein metsästit näillä vuorilla
Kun iltamassa laajalta impes
Iloinen hellin kutsuva sarvi soi,
Oihonnaa sä täällä tapasit myös.

Ken häntä näkee, ken, eikä unhota
Elonsa kaikki entiset onnet?
Mä sinuun katsoin, katsoit Oihonnaan sä.
Mä lakastuin, lausu, loistitko sä?

Suus vaikeni, sun hymysi katosi,
Ja kyynel-pilvi kasvojas peitti;
Kuin varjo veretön olit päivällä,
Ja haamona yöllä kuljeskelit.

Niin muutamana aamuna yksinäs
Sä tulit taas ja oudosti ryöstit
Oihonnan viinestä nuolen terävän
Ja painot sen verisnä povehes.

Ei voiton kannel sinusta koskaan soi,
Ei mainees' muiston siivillä lennä;
Oi, Le, sun työsi keskeytyi aikaseen,
Nyt impi on loppus laulaja vaan.

Kuin runoniekan ääni ei ääneni
Sua ilauta, sä pilven haahmo!
Ei murheeni sun mieltäsi paina, ei
Oihonnan se oo, sun lemmittys ei.

Soi lauluni kuin tuulonen kankaalla,
Ei kuultu, eikä vastattu keltään,
Mun huokaustan nukuta helmaan yön,
Mä kerran kuin huokaos nukkunen myös."

Hän päätti. Wuoret, laaksot ja virran veet,
Ne jäähyvästit laululle kaikui,
Ja Kronan virran kosket ne yksinään
Nyt kaukana hiljaa kohisi vaan.

Mut tuikkaavaisten tähtien valossa
Oihonna nosti kiiltävän silmän,
Ja ystävälleen kätensä osoitti;
Ja aaltojen impi saneli noin:

"Kuin vuoren kylmä tuuli, niin lausutaan,
Kukilla laakson leikkii Oihonna;
Hän aalto ompi päivässä kiiltävä;
On silmässä tuli, rinnassa jää.

En tuuloseks oo syntynyt, aalloks en,
Ehk' ei kuin muiden tunteeni liiku;
Oi, immen sydän oudosti sykkivä
Myös lumeni alla rinnassan on.

Vaan miks' ei Morvenissa oo miehiä,
Ei sankaria niin kuin oil ennen?
Nyt kilpi Finjalin kovin raskas on,
Ja maaltunut ääni Ossianin.

Oon mietoin miesten Morvenin huokauksiin
Ja kyneleihin kyllästynynnä,
En tainnut antaa lempeä lemmestä,
Min taisin, sen annoin, murheeni vaan.

Oi milloin tullee pilveni myrskyissä,
Ja milloin saanen, uneltu armas,
Mä nähdä kuinka selität miekallas
Sun palavaa rakkauttas minuhun?

Sä vaalee Gylnandyne, nyt ymmärrä
Mit ääntä laulun suosii Oihonna,
Ei surkea vaan raikas on taruni
Kuin tunturin tuuli viilee se on.

Nyt Loklinissa, tarutaan, vallitsee
Juur rauhallisna kuningas Fjalar;
Hän nuorra myrskyks Lodinin mainittiin,
Viel' muistavat häntä meret ja maat.

Hän oil jo vanha, sotahan väsynyt,
Joi mettä, verot kantoi ja käytti
Maan lakia, mut miekkansa lepäisi,
Ja rannalla laivat lakoivat vaan.

Mies nuori astui nyt hänen eteensä,
Se poikansa juur ainoa oli,
Ja loistavilla nuoruuden silmillään
Isäänsä hän katsoin saneli noin:

"Tee mulle laiva, isäni, mieltäni
Mun houkuttavat nuoruudes retket.
Oon väkevä, mun vereni kuohuu. Pois
Mä laaksosta kodin halajan nyt."

Vait' oli vanhus. Poikansa kiivastui
Ja lausui: "isä, pyyntööni suostu,
En enää täällä voi olla maineeton,
En lauluja kuulla sinusta vaan.

Jo kevyt mulle on sinun kilpesi,
Ja niinkuin ruohoo jännitän joustas,
Se maailma, sä jossa sait voittoja,
Myös Hjalmarin töille auki se lie."

Mut siihen Fjalar kovasti vastasi:
"Oon vannonut mä suojella rauhaa.
Mun päivän myrskyinen oli, ehtoonsa
Kuin tyyntynyt järvi loistava on.

On sota kauhea, verisilmiään
Se raunioiden lomista nostaa.
Mä rauhaa rakastan, sitä katsele,
Sen muodolla maani hymyelee."

Vaan nuorukainen ääneti seisoi vaan,
Ja kyynel kasti kasvoinsa tulta;
Mut hetken päästä selveni silmänsä
Ja tuskansa puheeks puhkesi noin:

"Ken antoi sulle, kuningas, oikeuden
Sun poikas peittää uneuksen yöhön?!
Sä hengen annoit mulle, sen ota taas,
On maineeton henki arvoton ain.

Kov' ompi kuolla nimettä, maineetta,
Kovempi elää, isäni, ompi.
En elää voi vaan totella isää voin,
Mä tottelen siis ja kuolemaan meen."

Vihassa salaisessa nyt kuningas
Perästä hetken jäykästi virkkoi:
"Sä pyydät laivan, saat sen, se rannassa
Lepääpi jo ensi-retkistäni.

Sen pohja, nurmee kasvava, halki on
Ja päivä paistaa laitojen läpi.
Se ota, lennä merelle etsimään
Sun mainettas, multa unhotettu."

Ja Hjalmar läksi. Pihalla isänsä
Nyt harjoitettiin leikkiä lasten;
Ja hiekkaa kiidettelivät kourat ne,
Jotk' ennemmin miekkaa kouristivat.

"Ken vielä sodan muistoa rakastaa,"
Niin kehoitti hän sankari-joukkoo,
"Ken mua seuraa merelle aavalle
Nyt terillä miekkain leikitsemään?

Ma laivan sain; sen pohja on heinikko
Ja päivä paistaa laitojen läpi;
Mut voiton niittää miehet ja laivat ei,
Ja voittajan tie on luotettavin.”

Niin kuului äänensä kuni ukkosen;
Kun vaunuissaan se helteessä päivän
Säteillen kulkee mustissa pilvissä
Ja unista maata herättelee.

Nyt tuuli nousi tyyneelle järvelle,
Sen liedot laineet kohosi taasen;
Nyt salpa murrettiin ja sen kahleista
Jo puhkesi virta raivoamaan.

Merelle, sotaan, voittohon, muuanne,
Niin huuto kulki miehestä mieheen,
Ja joukko jätti laholla laivalla
Nyt taaksensa maansa rannikkoa.

Vaan kuninkaalle kerrottiin: poikasi
Pois laivassaan jo merellä kulkee,
Jää maasi turvatta kun sen sankarit,
Ne jaloimmat häntä seurasivat.

Vihastui Fjalar nyt, iho muuttui myös,
Kilautti kilpeensä salissansa,
Ja huusi: ”miehet, merelle, rikottu
On sääntöni, henkii rikkoja sen.”

Vaan harmaapäinen Sjolf, sotaveikkonsa
Ajoista entisistä, nyt lausui:
”El’ etsi kostoo kieltyä, kuningas,
El’ ajele kotkaa pääskysilläs!”

Jos Hjalmaria löytäisit, kukistaa
Jos, vanhus, tahtoisit sitä nuorta,
Hän eikö voimansa ylpeydessä
Sun kunnottomuuttas pilkata vois?"

Ei siihen Fjalar vastannut. Rantaan vaan
Hän miekkamiehinensä nyt läksi.
Hän verkkaan astui, vihansa kasvoillaan
Oil tyyntynyt, vasta raivottuaan.

Hän kolme päivää oli jo kulkenut,
Vaan neljännellä keksi hän purjeen,
Se purteen laski Fjalarin suorastaan
Ja kohta sen viereen joutunut oil.

Sen ruhtinas nyt Permiläis-kielellä
Kovasti huusi: Sotimaan, Fjalar!
Sun poikas ryösti kuningas-laivamme,
Sen laivallas maksa, hengelläs myös.

Samassa syntyi meteli laivalla,
Välissä sankariin sota syttyi,
Kovasti tapeltiin tasa-voimilla,
Vaan Fjalarin joukko väheni jo.

Ja koht' ei muita ympäri kuninkaan
Kuin vanhat, jäykät soturit jäänyt.
Eik' eestä voiton Fjalar nyt tapellut,
Vaan kunnian eestä kuolemansa.

Mut kas kuin laiva, ennen ei huomattu,
Sujahti siihen, purppura-liina

Oil purjehensa, keulansa kullattu
Ja Gauthiodin lippu viirissä sen.

Se kynti vakoaan, äkin lähestyi
Ja ympärillä Fjalarin kohta
Nyt nuorten vierain innolta jatkettu
Taas tappelu kiihtyi raivoamaan.

Se loppui vasta auringon laskeutua
Kun Permiläinen viimeinen kaatui,
Ja Fjalar voiton sai, mutta myrskyinen
Viel' odotti miekka kädessä hän.

"Ei vielä saa mun levätä miekkani"
Hän lausui suulla vapisevalla;
"On työni kesken, vihollisistani
On rohkehin vielä voittamatta.

En Permiläistä vihannut, rauhani
En hänen tauttaan vaihtanut riitaan.
Vaan käskyni ja valani-pilkkajaa
Mä kukistamahan lähtenyt oon.

Eteeni astu, kypäriniekka mies,
Nyt töitäsi en kielellä kosta,
Mä toista kieltä puhua tahdon nyt,
Se terällä purree paremmalla.

Eteeni astu, paljasta miekkasi
Isääsi vastaan, jolta sen saitkin;
Jos sit' et tee, niin notkista polvesi
Ja sovinnoks kuole jaloissani."

Hän päätti. Sankar-joukossa hälveni
Nyt humina kuin huokuvan aallon;
Ja ääneti ja julmana yksinään
Nyt Fjalar seisoi odottaen.

Vaan Hjalmar, voittaja, pani ääneti
Aseinsa verikannelle laivan;
Isänsä eteen astui hän aseeton,
Ja nöyrästi polvee notkisti hän.

Ilmassa välkyi Fjalarin miekka jo.
Sen isku poikaa tarkoitti päähän,
Se putosi ja kypäri kilahti,
Vaan Hjalmari seisoi liikkumaton.

"Ohitse voiman' on," sanoi kuningas,
"Noin huonosti en iskenyt ennen.
Siis poikani, sä paljasta pääsi nyt,
Ei kypärtä murra käteni mun."

Niin päästi Hjalmar kypären, paljasti
Isänsä kovan kostolle päänsä;
Ja turvaton hän seisoi, ei turvaks muu
Kun kasvojen vilkas vilpittömyys.

Vaan vanhan käsi vapisi. Miekkansa
Nyt kuolon iskuks nostettu raukeis,
Ja pojan päätä koski niin kepeesti
Kuin levolle siihen laskenut ois.

Siit' asti Hjalmar rohkea, vapaana,
Kaukaisten merten aaltoja kyntää;

Ja Fjalar istuu rauhassa kotonaan
Ja leppynyt sydän riemusa on.

Kun ilta joskus joutuu ja linnassa
On vieraita ja vahtoova malja
Käy mieheen miehestä, sekä runojat
Kilauttavat vanhat kanteleitaan.

Ja unhottaen vanhoja kiitellä
Vaan laulelevat voitoista nuoren,
Ja Hjalmar, Hjalmar kaikuu vaan salissa
Ja Fjalar, tuo jalo, unhotetaan.

Niin kuninkaalle malja on makeempi
Ja nuoremaks hän itsensä tuntee
Ja laulajata kiittelee toisinaan
Hän silmäyksellä kiiltävällä."

Oihonna päätti. Nurmella kiilteli
Jo iltakaste, kaarelta taivaan
Kuun kirkas silmä katseli tyyneyttä,
Jonk' asussa kulki kesänen yö.

Kedolla silloin lähestyi muuan mies.
"Oihonna, sua etsin," hän lausui.
"Sua kutsuu luokseen Morvenin kuningas
Ja huomenna varhain odottaa jo."

"Sä vilkkain puhein mies," impi vastasi,
"Mintähden vanhus noin mua kutsuu?
Hän käskyn kuololta joko saanut on,
Ja pilvien päälle aikoopi jo?"

Mies lausui: "miekkain kalketta kuullut oon
Ma linnasta, ja kolmasti kilpeen
On lyönyt ruhtinas, sota-huuto käy
Jo miehestä mieheen; tieton se on."

Oihonna silloin iloisna nousi. "Mies,
Oot toimes päättänynnä," hän lausui,
"Vie kuninkaalle Morvenin terveisen,
Mä huomenna varhain tornissaan oon."

Neljäs laulu.

Miks viipyypi Hjalmar nyt,
Jos Innishonna lie laaksoissaan
Hält' innon ryöstänyt, onko
Hän sanans unhottanut?

Ja rannalla Morvenin
Nyt päivii, vuorelta hämärtää
Morannal-torni, sen alla
Viel' unissaan meri on.

Oihonna, et vielä näy,
Miss' uneksit meren neiti sä?
Jo nouse, kaipaa Morannal,
Se vanha, valonsa nyt.

Ei päivän koita hän nää,
Ikuinen yö ompi silmissään,
Ei nää maan morsius-muotoo
Kun suutelee sitä koi.

Hän henkeä tuulosen
Vaan tuntee torninsa aukosta,
Ja lentoa vesi-lintuin
Hän tarkoin kuuntelee vaan.

Ja kuohua aaltojen
Hän kuulee, kutsuu Oihonnaa noin:
"Nyt joudu, tyttären, päivä
On tullut, ääntelee jo."

Ja aaltojen neitinen,
Tuo vuorten kiiltävä kirkkaus,
Morannalin tykö hiipi
Ja lausui: "terve, tääll' oon!

Kun aurinko laskeutui
Mä Kronan kedolla kotvitin,
Ja siellä minua painoi
Poveensa pimiä yö.

Oihonna on myöhäinen,
Tuo metsästys häntä väsytti,
Hän unen vallassa, isä,
On sua unhottanut.

Mut kukkulat kiillotta
On vielä, rusko on mieto vaan.
Miks käskit aamua ennen
Mua luoksesi tulemaan."

Vaan kätensä raukeeta
Nyt vanhus immelle osoitti,
Ja lausui: "tule, sä loiste
Suloinen yössäni mun.

Sä sokeelle kerta vaan
Nyt lainaa silmäsi valoa;
On kohta silmänsä kirkas,
Ja yönsä hälvenee taas.

Kun tähtien tarhassa
Näät ilta-pilven, niin päällä sen
Jo Shelman ruhtinas kulkee
Ja selkee silmänsä on;

Ja maataan katselee taas,
Jok' on kuin kaukana muistissaan
Kun kuu sen vuorille valoi
Valonsa vapisevaa.

Nyt sota on joutuva;
Jo Innishonnahan tullunna
On eilen satujen Hjalmar
Ja miehet Loklinin myös.

Terveisiä lähettää
Näin nuori kotka usmien maan:
"Nyt kutsu Morvenin kansaa,
Sä ruhtinas, sotahan.

Nyt pohjasta tuuli käy,
Se huomen-aamuna, kuningas,
On laivain myrskyä mustaa
Sun mailles lennättävä."

Niin saneli vanhus. Kas
Kun immen poski nyt punastui.
"Miks uhkaa," kysyi hän, "maat as
Oihonnan sankari nyt?

Taas lausui Morannal noin:
"Mun aarteeni, sen nyt vaatii hän;
Se kuuluks hälle on tullut
Ja häntä houkuttanut.

Oi tytär, hän sanoa
Näin käski: "merellä kulkenut
Oon päivän syntymä-maille
Ja talven jää-kotihin.

Jos minne mä jouduin, niin
Soi-maine tyttäres korvissan,
Myös kuului surkea ääni
Hyljättyen kosiain.

Nyt vihassa vannoin mä
Tuot' impee ylpeetä kosiä.
Siis varo tytärtäs, Hjalmar
Hän kosii miekalla vaan."

Noin uhkaa hän; oi kun ois
Se päivä kedolla Kronan nyt.
Kun joukkoo Trenmorin mursin,
Kukistin Erinin maan!

Sais Loklinin sankari
Kai kedon hietahan hautansa,
Kuin aalto, rannoille kuohuin,
Se hukkuu hiekkahan taas.

Mut voima Morannalin
On mennyt, silmäni sovaistu;
Mun sankar-työni se haihtuu
Kuin loiste talvisen yön.

Te, Morvenin sankarit,
Tänään soditteko innolla?
Gall, onko jousesi tarkka,
Ja keihääsi, Klesamor?

Ja Rurmari, soittaja
Suloinen salissa Finjalin,
Voinetko kilvestä ääntä
Sä päästää miekalla myös?

Mä ääniä kuuntelen
Ja miekkain melskettä rannalta.
Kas, tyttöni, joko sotaan
Se lähtee joukkoni mun?"

Ja neitinen katsahti
Nyt hellällä vavistuksella,
Ja päivä ruususen loisteen
Loi hänen kasvoillensa.

"Oi, isä, mä joukon nään,
Se laskee vuorilta verkalleen,
Kuin pilvi myrskyjä täynnä
Se laaksoo lähenee nyt.

Mut tyyneenä meri on,
Ja päivä silmänsä aukasee,
Ja syvyys vavisten loistaa
Ja taivas kirkkaana on."

Kas, kasvoilla vanhan nyt
Kun murhe vilahti, kuitenkin
Hän nousi ylös ja puhkeis
Noin innossaan puhumaan:

"Sä, ruhtinas taivahan
Ja tähtien, sua tervehdin,
Sä, aurinko, jonka nuoruus
On aina muuttumaton;

Mun iloni muinainen,
Mun valoni vielä muistissan,
Ehk' yö mun silmäni peittää
Ja mielen pimeä on.

Tänään etpä tarvinne
Sä peittää kasvojas häpeestä
Ett' ois Morannalin poika
Sodasta paennut pois.

Te, isänne väkevyys,
Gall, metsän ruhtinas, Klesamor,
Sä miekkain ystävä uljas,
Ja lauluin Rurmari sä,

Te retkille sankariin
Nyt käykää, Finjalin poluille!
Katoopi kaikki, ikuinen
On töiden kunnia vaan.

Ken nuorra kaatua saa
Kanss' sankarein hän on autuas,
Hän niinkuin salama lentää
Ja iskien sammua saa.

Kuin sammuva hiilikko
On vanhuus vaan. Kotipankolla
Se kituu, porossa sammuu
Ja kohta unehtuu se.

Miks viipyypi Hjalmar nyt?
Jos Innishonna lie laaksoissaan
Hält' innon ryöstänyt, onko
Hän sanans unhottanut?

Mä aaltojen kuohua
Ja tuulta pohjosen kuulen nyt,
Se yhä kiihtyen lentää
Ohitse korvani mun."

"Oi, isäni, pohjassa
Yö nousee taivahan kannelle,
Ja päivä vavisten kiittää
Selällä aaltojen pois.

Ja pilvien pimeyteen
Myös meri peittyy ja harmaana
Garmallan kallio päältään
Pois kuohun vaahdetta luo.

Ja vaahtoset lainehet
Jo ryntää rannalle, törmällä
Myös honka vavisten hoippuu
Myrskyiltä pieksettynä.

Ei näy vielä purjetta;
Loitossa mustassa pilvessä
Välähtelee valo joskus,
Vaan lokin siipi se lie."

Hän vaikenä, pauhasi
Jo myrsky täydessä vauhtissaan,
Ja aallon haikea huokaus
Vaan siihen vastaeli.

Ja tulinen ilma oil;
Ja kolkkein vuorien ylitse
Kovemmin myrskyä kulki
Nyt taivaan jyrinä suur.

Vaan Kuningas Morvenin
Hän lausui: "neitinen, tämmöinen
Oil päivä, jona mä löysin
Sua aaltoin kätkyestä.

Mies nimeltä Darg, jok' oil
Maan hylky, vihattu, koditon,
Merellä saalista etsi
Ja ryösti, rosvoeli.

Mä ajelin laivansa
Kun maatan kerran se lähestyi;
Vaan eipä rohennut oottaa
Tuo rosvo, pakeni pois.

Jo lähestyi iltama,
Hän vielä kaukana purjehti,
Mä turhaan seurasin; silloin
Nous' ilma raivoamaan.

Se jyryltä seurattu
Samoin kuin nyt yhä kiihtyi vaan,
Mun laivan siipiä nosti
Mut Dargin rikki se löi.

Ei tullunna miekkani
Sen roiston verestä pilatuks
Kun tuli ukkosen tarttui
Nyt hänen laivahansa.

Mä sitä nyt lähestyn.
Se paloi; Darg oli yksinään;
Perässä surkeena seisoi
Hän kilven suojassa vaan.

Laps' oil hänen sylissään;
Hän näkyi oottavan purttani;
Hän usein taaksensa katsoi
Silmillä vartovilla.

Mua hätänsä säälisti;
Mä häntä lähenin, laivani
Nyt tuulta vastahan käänsin
Mä tulta välttääkseni.

Vaan tulehen kilpensä
Tuo rosvo viskasi, hyppäsi
Ja lapsi sylissä uppoi
Nyt aaltoin syvyytehen.

Ja vihurin vallassa
Pois lenti laivansa. Lasta hän
Kohotti laineista, pyyti
Nyt tälle apuani.

Mä säälistä laivaani
Tuon otin polosen. Silloin mä
Näin ensikerran Oihonnan,
Sua silloin merestä sain.

Sä pienonen olit, vaan
Veen, tulen vaarasta varjeltu,
Sä rosvon sylissä itkit
Ja piillit povehensa.

Mut synkkänä, röyhkeenä
Ja vaatteet korvettuneina Darg
Jo kuolemaisillaan istui
Kuin haahmo laivallani.

Sä kuningas, mielellän
Meen unheen lepoon toivottuun,
Sen eestä rukoilen, joka
Mua yksin kaipaava on.

Et kasvoissa hänen nää
Mun vertaani. Sillä ketään ei
Velkansa perilliseksi
Maanhylky jättänyt oo.

Mä sain hänen merestä
Kun kerran jouluna kotvitin
Suojassa Vidarin vuoren,
Ranteella Fjalarin maan.

Oo hänelle laupias
Sä laupiudestas mainittu;
Hän on se ainoa, multa
Ken saanut iloa on."

Kun kuningas kertoi noin,
Oihonnan silmä se kyynelti,
Vaan kohta näöille muille
Se lenti kirkkaana taas.

Nyt rannalla huuto nous
Ja myrskyyn, ukkkosen jyrinään
Sekaantui kilpien kilke
Ja kilju sankarien.

Ja mustilla aalloilla
Jo kotka kiiteli usmiin maan;

Veen kuningas, jalo Hjalmar
Nyt ryntäis Morvenihin.

Vaan rannalla kotinsa
Nyt Shelman joukko jo seisoi juur
Kuin kallio, jota aalto
Uhkailee hukuttamaan.

Ja tappelu syntyi nyt,
Nyt aalto kohtasi kallioo,
Mies miehen kaatoi ja ranta,
Se vertaa vahtoili vaan.

Mut ääneti riemussaan
Oihonna seisoi ja katseli
Jaloe sankariansa,
Uniinsa valkeutta.

Hän silmäili innolla
Kun hänen miekkansa salama
Nyt Morvenin sota-joukon
Läpitse aukasi tien.

Jo voitolla Loklinin
Vaan Selman joukko oil tapulla,
Mut silloin tappelu taukoi
Ja tyyntyi meteli taas.

Nyt lausui Morannal noin:
"Oihonna miks olet ääneti?
Miks loppuu miekkojen melske?
Lie Morven kunniaton?"

Oihonna nyt vavisten
Noin vastasi: "isä, riemuitse!
Juur kohta satujen Hjalmar
On haahmo pilvillä vaan.

Hän vaipuu ja kilpensä
On rikki, poikaisi kolmen kans
Hän yksin tappelee. Kaikki
Muut ovat hämmästyneet.

Gall tappelee keihäälläään
Ja teräs Rurmarin välkkyää
Ja miekka verinen ompi
Kädessä Klesamorin."

Vihastui Morannal nyt
Ja kilpensä kilahutti hän,
Ja hiljaisuutta hän vaati
Kovalla äänellä nyt.

Hän huusi: "häpeelläkö
Mun harmaat hivukset holhotaan?
Ja loukkaako omat poikan'
Mun jaloo kunniatan?

Ja Finjalin kantelen
Surusta täytyykö vaijeta
Ettei sen kieliä sortais
Juur teidän häpeänne?

Ja Hjalmarin laulaja,
Hän eikö pilkaton mainitse

Ett' yksin kolmea vastaan
Hän kaatui sankari suur?

Gall, kuninkaan poika oot
Kuin hänkin, veljistä vanhin sä,
Käy yksin sotimaan, kaadu
Jos pettää miekkasi sun.

Ja tappeluun yksinään
Gall läksi, Hjalmarin voiton sai.
Ja kohta ruhtinas Shelman
Hän surman saaliiksi jäi.

Hän tappeli innolla,
Hän kaatui kunnian kruunulla,
Kuin aalto päivässä paisuu
Ja kiiltää kaatuessaan.

Ja verehen tanteren
Nyt Rurmar astui, ei tappeluun
Hän tottunut mutta lauluun
Ja huoliin sydämmen vaan.

Hän soti kuin soitsu juur
Yön tuulta vastahan sotiipi,
Hän kaatui, vaikenä laulu
Nyt hänen sydämessään.

Ja kolmas oil Klesamor,
Hän nuorin oil, mutta aikaseen
Hän kanssa Morvenin miesten
Oil sota-tartereella.

Hän vihassa tappeli,
Ja tulta purskutti silmänsä,
Hän veljein verestä vaati
Veristä kostoa nyt.

Ja miekkojen kalke soi
Ja Morven kuunteli innolla
Nyt kohta kuolevan kaijun
Ajoista Ossianin.

Vaan nostetun kätensä
Nyt Hjalmar hillitsi, lausui noin:
Sä nuorukainen, mä säästän
Taruille henkesi sun.

On ihana aamusi,
Sun päiväs loistava kerran on,
Siis kätes' sovinnoks anna
Ja loista sankarina.

Vaan Klesamor vastineeks
Löi häntä nureella miekallaan;
Taas syttyi tappelu, sammui
Nyt silmä Klesamorin.

Sä aaltojen neitinen,
Miks vuotaa kyynele silmistäs?
Ei kaatununna, Oihonna,
Sun jalo sankaris oo.

Hän kätesi vanhusta
Ja lausui: "isäni, yksinään

Jäät mun ja pimeyden kanssa
Vierasta tottelemaan.

Nyt rannalla Morvenin
Ei huovu pojistas yksikään;
Ne seurais toisiaan kuoloon,
Ne nukkuu hiekalla jo."

Hän päätti. Vaan kirkkaana
Taas loisti otsa Morannalin;
Ja pilvet rauhattomuuden
Kasvoiltaan hälvenivät.

"Nyt," lausui hän, "pelvotta
Voi mennä kuningas Morvenin
Pois tähtitarhojen suojiin,
Isäinsä henkien luo.

Ei muistonsa häväistä,
Ei poikiin tautta hän tarvitse
Yön suojaan haahmoaan kätkee
Kun kohtaa Finjaliala.

Mun hautani, tyttären,
Tee hiekkahan, jossa poikani
Nyt lepäävät. Pane patsaan
Yhteisen kummulle sen.

Sä jaloa vierasta
Ilolla seuraa ja muista myös
Morannalia ja kuule
Kun kiitos hänestä soi."

Ja harmoa päänsä nyt
Se painui, silmänsä sulkeutui,
Ja kirkas ruhtinaan henki
Nyt pilviin kotihin nous.

Viides laulu.

Ihminenkö ryntäis Teitä vastaan?
Tähtein lailla Te kaukaa vaan
Kohtaloille maailman hymyilette,
Joita leikki tahtonne johdattaa.

Fjalar kuningas oil vanhennunna,
Hiljaa vaan eli linnassaan,
Kaukaan aikaan maataan ei katsonunna,
Eikä ilmaa vesien huokunut.

Päivä oli noussut kirkkahana
Vasta aaltojen kylvystä,
Kirkkautensa vanhentumaton loisti
Niinkuin ennenkin vielä salihin.

Kuningasta hupais' aamuhetki;
Kirkkaus oil hänen kasvoillaan;
Muinais aikain muistoista myrskyisistä
Sankareille vanhoille kertoi hän.

Äkin katkasi hän kertomansa,
Nousi jalona seisaalleen,
"Pian karkaa," lausui hän, "voiman hetket,
Muistoille on päiviä kylläksi.

Kukkulalle Telmarin mä tahdon
Vielä maatani katsomaan,
Kuink' on sille henkeni onnen luonut;
Sitten silmän' haudassa sammukoot.

Miekkamieheksi! On kuuntuvalla
Käellän työ vielä tehtävä.
Voittoon olen tottunut, voiton kanss' on
Fjalar kuninkaan taru päättyvä.

Miekkamieheksi kuningas se vanha
Vietiin harjalle Telmarin,
Ja hän istui vaiti ja katsoi maataan
Tuolla kesän rauhassa lepäävää.

Päivä koitti maille lämpimille,
Kulta pinnalle järvien,
Joet kirkkaat välissä kumpuin juoksi,
Runsaat viljat lainehti pelloilla.

Ihanana, juhla-puvussansa
Valtakunta nyt Fjalarin
Kiitollisen tyttären lailla katsoi
Kohden vanhaa harmaata isäänsä.

Mutta vanhan silmä kyynelöittyi
Ja hän puheli uljaasti:
"Työni olen nähnyt ja tehty valan
Tuoss' on täytettynä, se kyllin on.

Isiltäni perin kylmät metsät,
Vilja-maita mä luonut oon;
Muinon palstat nuo oli perkkaamatta,
Kartanotki nuo tekemättömät.

Elänyt mä olen." Niin hän päätti
Puheensa, mutta sankari
Sjolf se vanha jurokas astui esiin,
Äänellä hän kovalla virkkoi noin:

"Kuningas, sä vanhenet ja kätes
Kuuntuu, raukenee ruumiisi;
Haahmo vaan oot miehestä muinoisesta,
Haahmo yön pimeyteen katoova.

Ootko itse kaikkivoipa, miksi
Valtaan antaut vanhuuden?
Jos oot itse luonut nuo teot tuossa,
Nouse siis ja uudista nuoruuttas!

Kuningas, sä kiitä Jumaloita!
Niiden lahja on suuruutes.
Frey hän juuri kasvatti peltoin viljat,
Yli-isä suojeli rauhaa maan.

Thorin oli voima, jota muinon
Tunsit sodissa itsessäs;
Muut' et itse taida kun unhotettu
Kaatua kuin salolla kaatuu puu."

Fjalar istui aatoksissa, sitten
Ylpeästi hän lausui noin:
"Puhut voimista näkymättömistä,
Vaadit mua haahmoja uskomaan.

Tottumaton oon ma muihin luottaa,
Tuken' on oma toimeni;
Sillä voittanut olen ihmisiä,
Jumaloiden päätökset polkenut.

Tosin Fjalar vanhentuupi, muuttuu
Tukka, selkäkin kyyristyy,
Kadonnut on paljo, jok' oli ennen;
Semmoinen se on, elon järjestys.

Yks on tallella. Mä tätä kättän'
Vielä voitoksi nostaa voin.
Voin eloni vaalenevaiset riemut
Jättää jalosti sekä kuolla pois.

Tahdon kuolla. Tehtävän on tehty."
Vanhus nosti nyt otsansa,
Laski maahan kuningas-manttelinsa,
Rinnan arvet paljasti päivälle.

Miekkansa hän otti, niinkuin ennen
Tappeluissa se välkkyi nyt;
Loisti niinkuin salama vanhan silmä
Kun se miekan terästä tervehti.

"Miss' on Dargar nyt," niin lausui Fjalar,
"Hän, jok' opissa Jumalten
Näkee kauvemmaksi kuin silmä kantaa,
Elää ajoissa tulevaisissa?

Oisko hän niin viisas kuin hän kerskaa
Nyt hän tietäisi hetkensä,
Lupais seista miekkani eessä ennen
Kuin se luistaa kuolleesta kädestän."

Kun hän sai sen sanoneeksi, haahmo
Nousi laaksosta verkalleen,
Vuoren kukkuloille se tiensä otti,
Astui kohta Fjalarin vierehen.

Kuningas nyt hämmästyí kun tunsí
Vanhan tietäjän muotoa;
Ääneti hän istui ja miekan kanssa
Luisti alas kätensä hiljalleen.

Dargar seisoí hänen eessä. "Käskít
Minun tulla. Nyt tässä oon.
Kauvan, Kuningas, minun oottaa annoít;
Raihnistunut oot entis-ajoista.

Ootko ennättänyt työtäs täyttää,
Ootko pitänyt valaasi?
Elon vaiheet määrännyt niinkuin ovat,
Tyhjäksi tehnyt neuvoja Jumalten?"

Fjalar naurahti ja virkki: "sattuu
Joskus kummasti, korviisi
Mikä henki, ukko, mun käskyn saatti
Juuri kuin se pääsi mun huuliltan.

Olet tullut, se on kyllin. Tahdon
Vastata kysymystäsi.
Elon vaiheet määräsin niinkuin ovat,
Mun on voitto tässä, ei Jumalten.

Katso maitani! ne semmoisetko
Oli ennen mun oltuan?
Vallassani olisi ollut tämän
Ihanuuden sodassa hävittää.

Oisin voinut tätä valtakuntaa
Rajaan rajasta turmella,
Ettei lehtee löytyisi tuulen leikiks
Eikä ruohoo pesäksi perhosen.

Mitä näät nyt? Kunnes silmä kantaa,
Siell' on raadeltu maisema,
Kylmät korvet muuttuneet vilja-maiksi,
Petoin luolat ihmisten asunnoks.

Pellot kantaa vuoden toivoo, muinon
Meren myrskyt jot' ajeli.
Rikkautemme kasvattaa kesä-kaste
Eikä enää nyt veren vuodatus.

Kesytetty maa ja ihmisluonto
Raakaisuutta ei hyväksy.
Toiset voimat omistaa miekan-valtaa,
Väkivaltaa laki on voittanut.

Hyvät tavat hyvin menestyvät,
Niittää kunnian kelpo työ.
Niin on Fjalar valtansa järjestänyt,
Eikö hän oo valaansa pitänyt?

Uhkaus, jonka kannoit Jumaloilta,
Savun lailla on hajonnut.
Tytären ei veljensä syliin saavu,
Häpiä ei mikähän syöntän syö.

Syvyys kätkee ainoon tytärtäni,
Aaltoin selkiä ajelee
Hjalmar voittoon voitosta onnellisna,
Virhetönnä, kuulusa poikani.

Yks on lupaus vielä täyttämättä,
Täytettävä se onpi nyt.
Maksamahan velkasi tule Dargar,
Veresi mä vaadin sun valheestas."

Vanha tietäjä nyt kuninkahan
Katsahti sekä lausui noin:
"Kerran elon kuormasta mäkin pääsnen,
Eikä kuolo aikainen mulle oo.

Ihmiskohtaloita kyll' oon nähnyt,
Niitä kokenut itsekin,
Jonkun hetken kärsinen vielä elää,
Sen mä pyydän tauttasi, kuningas.

Viivy kostollasi kunnes joutuu
Toistaja sinun voittosi.
Viivy kunnes Hjalmar, sun kunniasi,
Joutuu tänne, kaukana ei hän oo."

Niin hän lausui, vaikenä ja mertaa
Kohden kohotti kätensä;
Joukko Fjalarin ilo-huudot nosti:
Purret Hjalmarin jopa näkyivät.

Hjalmar näkyi. Tiellä sintävällä
Laivat lentivät kotiin päin.
Purjeet loistivat yhä likemmältä,
Vaahde välkkyi sivulla pursien.

Ilo loisti vuoren kukkulalla
Vanhain sankariin silmistä,
Vanha kuningas oli yksin vaalee,
Äänetönnä laivoja katseli.

Vasta kun ne oli satamahan
Taaksi vuorien kadonneet,
Loihe silmä Fjalarin Dargarihin
Ja hän päästi ääntään ja virkki noin:

"Poikaani en luullut saavan nähdä,
Kaukaa vaan kuului maineensa.
Mutta päivänä, jona henken heitän
Voipi ihme, kummatta, sattua.

Hjalmaria mainitsit. Hän tuli
Kunnioittamaan voittoni.
Tässä maan ja taivahan toistaessa
Välillämme ompi hän päättävä."

Kun hän sai sen sanoneeksi, Hjalmar
Nousi vuorelle yksinään,
Ei kuin ennen uljaana miekkamiesnä
Mutta kypäritön ja aseeton.

Kalveat kuin kinos kuutamalla
Oli nyt hänen kasvoina,
Kamala hän oli kuin haudan kalma,
Kädessänsä verinen miekka oil.

"Terve tultuasi, poika," lausui
Ääni sortuva kuninkaan,
"Oisin suonut olleesi toisenlainen,
Vaan sä ilon olet jos kuten oot.

Uro-töistäs kertoo, lienet monta
Kovaa kamppausta kokenut?
Haavoistako vuotavat voimas lähteet,
Kun oot vaalee, huules kun vapisee?"

"Kovaa kamppausta," vastais Hjalmar,
"Kokenut olen aseitta.

Ei oo teräs särkenyt pansartani,
Sydän vuotaa haavoista kuitenkin.

Päivältä ois silmän peitettävä,
Sinuun katsoo en julkene,
Julkaista mun velkani sulle tahdoin,
Siitä syystä vielä mä elän nyt.

Murtunut ma oon, vaan jaloudesta,
Vaikka nuori, sain osani.
Kuuntele kun kertoovat runoniekat,
Niin saat tietää mik' oli Hjalmari.

Pohjan uroks, meren kuninkaaksi
Mainittiin mua, maailmaa
Kiertelin kuin myrsky ja ylpeet sorsin,
Heikot autoin, kruunuja jakelin.

Jouduin Loran rannikkoon. Morannal
Maata runojen vallitsi,
Maine kuului kauniista tyttärestään;
Urhoin kanssa tappelin hänestä.

Tornissaan Morannal vanha, sokee,
Istui, poikainsa kukistin;
Saaliinani laivaani vein Oihonnan,
Häitä aaltoin selillä pidettiin.

Isä, tiedätkö mik' ompi rakkaus?
Ootko tuntenut riemua
Ihanaa kuin taivas, kun maa niin sorjaa,
Kukkivaa kuin molemmat äärettä.

Mitä ennen olin varjoks muuttui,
Toivon kirkkaus vaaleni.
Voitot voitettut sekä voitettavat,
Kaikk' oil tyhjää rinnalla onnen sen.

Kevät-tuulet puhui purjeissani
Tiellä meren rajattoman.
Päivä-kirkkaat, kuohuvat aallot nosti
Autuuteni Jumalten kotihin.

Silloin murhe joutui. Iltamassa
Perää pidin uneksien;
Vieressäni valveli vaan Oihonna;
Tähti taivaalta meihin katsoi vaan.

Käten' otti hän ja sanoi: "Hjalmar,
Miksi kasvaa mun lempeni?
Aikaseen jo olit Oihonnan kulta
Sinun olin ennen kuin sua näin.

Miks' ei jäänyt lempen semmoiseksi!
Silloin rohkesin salata
Mitä sulle pelkäsin ilmi antaa,
Oisit halvaksi mua katsonut.

Onnellinen olin. Onnen oli
Hjalmariakin kalliimpi.
Isäksi Morannalia mä kutsuin,
Hänen tyttäreks mua arvasit.

En voi enää olla sanomatta
Mitä silloin mä salasin.

Kaikkia voin kärsiä, kaikki kestää;
Sua pettää, Hjalmar, en sitä voi.

Hylkää mua! Ei Morannal ollut,
Ei muu kuningas isäni.

Veri, joka nyt sydämessän kiehuu,
Ehk' on periltään orja raukasta.

Kotimaassas, läsnä sitä linnaa,
Jossa suuresti vallitset,
Joulu-yöllä, Vidarin vuoren alla,
Veestä korjattiin mua orpoa.

Niin Oihonna lausui. Älä, isä,
Vaalene, hänen verensä
Tuoss' on miekallani, mun morsiamen
Oli tyttäres ja mun siskosen.

Kuolla tahtoi hän. Mä tervehdykset
Hältä kannan." Hän vaikenä;
Miekkansa kuin salama rintaan lenti
Ja hän vaipui vuorelle kuolemaan.

Hetki toista seurasi, ja päivä
Kulki hiljasti matkansa,
Jäykkänä kuin haudalla patsas istui
Liikkumatta, ääneti Fjalari.

Aatteensa hän kätki. Sankaria
Kauhu syrjähen säikytti.
Vanha Sjolf ja tietäjä Dargar läsnä
Katsoi hänen henkensä sotaa vaan.

Vasta metsän taa kun päivä painui,
Katsoin ylös hän lausui noin:
"Korkeet Jumalat, nyt on voitto Teillä.
Rangaistettu oon, Teit' oon kiusannut.

Ihminenkö ryntäis Teitä vastaan?
Tähtein lailla Te kaukaa vaan
Kohtaloille maailman hymyilette,
Joita leikki tahtonne johdattaa.

Mies on ylpee, kokenut ja voittoon
Tottunut, kova-syöminen,
Tahtoo taivuttaa kaikki hengellensä,
Muutaa kaikki häntä mi vastustaa.

Miekkansa hän nostaa. Silloin liikkuu
Äkin mielensä oudosti;
Vaipuu rauta-kätensä, kyynelieihin
Puhkeaapi säteiset silmänsä.

Meren aallot kuohuu, myrskyt pauhaa;
Käskette, ja ne tyyntyvät;
Meri tottelee, joka laivat nielee
Ei voi niellä pienintä lastakaan.

Teitä tunnen nyt ja nöyryyntyä
Edessänne en häpeä.
Elänyt oon kyllin, on halpa mulle
Maine maailman. Tulen luoksenne."

Lausui niin ja tyynehesti miekan
Painoi arpiseen rintaansa.

Lähdet sydämmen läksi vuotamahan,
Vuoti yhteen Hjalmarin veren kans.

Kesä-ilta valais pohjolata,
Meri, maa oli tyyneenä;
Metsän taakse aurinko vaipui, sammui
Niinkuin päivä Fjalari kuningas.

Oikaistavia:

- Siv. 14 riv. 10 alhaalta seisoo: juoda lue: juovan.
" 15 " 3, 4 " on luettava: Usein kukkulain nurmee kasti
Hirvi verellään j. n.
" 16 " 2 ylhäältä seisoo: metkaella, lue: matkaella.
" 26 " 2 " on luettava: Ja kyynel hänen kasvojaan kasti.
" " " 7 " seisoo: sen, lue: se.
" 30 " 9 " " välkyi lue: välkkyi.
" 33 " 7 alhaalta on luettava: Yö musta on hänen silmissään.
" 36 " 6 " seisoo: se, lue: ne.
-